

LAUSUNTONNE PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Rautavaaran kunta pitää esitettyä lainsäädäntökokonaisuutta lähtökohtaisesti tarpeellisena ja sen tavoitteita, erityisesti koulutuksen jatkuvuuden turvaamista häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, perusteltuina ja kannatettavina. Häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskevan sääntelyn selkeyttäminen parantaa koulutuksen ennakoitavuutta ja tukee yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Koronapandemian kokemukset osoittavat, että koulutuksen järjestämiseen tarvitaan ennakoitavat ja yhdenmukaiset toimintamallit. Ehdotetut säännökset tukevat koulutuksen järjestäjien toimintaa poikkeusolojen ja häiriötilanteiden aikana.

Rautavaaran kunta pitää hyvänä, että lainsäädäntöön tuodaan mahdollisuus poiketa opetusjärjestelyistä häiriötilanteissa, mutta korostaa, että sääntelyn toimeenpanossa tulee varmistaa riittävä paikallinen liikkumavara ja toisaalta käytännönläheinen ohjeistus. Etäopetukseen, opetusjärjestelyihin ja varautumiseen liittyvissä ratkaisuisa paikalliset olosuhteet vaihtelevat merkittävästi, eikä yhdenmukainen sääntely kaikilta osin vastaa eri alueiden tarpeita. Erityisesti etäopetuksen hyödyntämiseen liittyvät ratkaisut eivät ole kaikilta osin ongelmattomia harvaan asutuilla alueilla, joissa tietoliikenneyhteydet ja opiskelijoiden mahdollisuudet osallistua opetukseen voivat vaihdella.

Ylioppilastutkintoa koskevien muutosten osalta kunta pitää perusteltuna tutkinnon järjestämiseen liittyvän joustavuuden lisäämistä poikkeusoloissa. Muiden muutosten osalta kunta pitää tärkeänä, ettei opiskelijoiden oikeusturva heikenny merkittävästi. Erityisesti ehdotusta poiketa oikaisuvaatimusmenettelyn perusteluvelvollisuudesta tulee arvioida huolellisesti ja pohtia sille myös vaihtoehtoisia ratkaisuja.

Kokonaisuutena kunta katsoo, että esityksen jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota sääntelyn käytännön toteutettavuuteen, kuntien erilaisiin toimintaympäristöihin sekä opiskelijoiden riittävään oikeusturvan säilymiseen.

HÄIRIÖTILANTEITA JA POIKKEUSOLOJA KOSKEVAT EHDOTUKSET

Lausuntonne koskien ehdotusta oppivelvollisten ensisijaisuudelle poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa

Rautavaaran kunta pitää perusteltuna, että poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa oppivelvollisten opiskelijoiden koulutus turvataan ensisijaisesti. Oppivelvollisuuden ulottaminen toiselle asteelle korostaa julkisen vallan vastuuta varmistaa, että nuoret saavat tutkinnon suoritetuksi myös poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Kunta kuitenkin korostaa, että ehdotuksen käytännön vaikutuksia tulee arvioida tarkemmin erityisesti pienten lukiodien näkökulmasta. Pienissä yksiköissä opiskelijaryhmät ovat usein yhteisiä oppivelvollisille ja ei-oppivelvollisille, eikä opetusta voida käytännössä jakaa näiden ryhmien välillä ilman merkittäviä järjestelyjä. Ensisijaisuuden toteuttaminen voi tällöin johtaa tilanteisiin, joissa ei-oppivelvollisten opiskelijoiden opintojen eteneminen vaikeutuu kohtuuttomasti.

Rautavaaran kunta katsoo, että sääntelyssä tulee turvata riittävä joustavuus, jotta koulutuksen järjestäjä voi paikalliset olosuhteet huomioon ottaen tehdä tarkoituksenmukaisia ratkaisuja koko opiskelijaryhmän kannalta. Lisäksi tulee varmistaa, että mahdolliset priorisointiratkaisut eivät johda opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun heikkenemiseen.

Lausuntonne koskien ehdotusta ylioppilastutkinnosta annetun lain uudeksi 4 a §:ksi

Rautavaaran kunta pitää perusteltuna, että ylioppilastutkinnon järjestämisestä poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa säädetään erikseen. Mahdollisuus siirtää kokeiden ajankohtaa tai poiketa niiden järjestämistiheydestä lisää järjestelmän joustavuutta ja tukee tutkinnon toteuttamista poikkeuksellisissa olosuhteissa. Kokonaisuudessaan kunta pitää tärkeänä, että sääntely turvaa ylioppilastutkinnon järjestämisen kaikissa olosuhteissa, mutta samalla säilyttää opiskelijoiden oikeusturvan ja ennakoitavan koulutuspolun.

Kunta kuitenkin korostaa, että ylioppilastutkinnon aikataulujen muutoksilla on merkittäviä vaikutuksia opiskelijoiden jatko-opintopolkuun, valmistumiseen ja hyvinvointiin. Tämän vuoksi on tärkeää, että päätökset kokeiden siirtämisestä tai poikkeuksellisesta järjestämisestä tehdään mahdollisimman ennakoitavasti ja niistä viestitään selkeästi hyvissä ajoin.

Lisäksi Rautavaaran kunta kiinnittää huomiota siihen, että mahdollisuus järjestää ylioppilastutkinto harvemmin sekä rajoittaa kokeiden uusimista voi vaikuttaa opiskelijoiden

yhdenvertaisuuteen ja mahdollisuuksiin parantaa suorituksiaan. Näitä vaikutuksia tulee arvioida huolellisesti. Uusintojen osalta opiskelijoiden oikeusturvaa lisää se, että poikkeusolojen tai häiriötilanteen päättymisen jälkeen uusiminen on jälleen mahdollista voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Lausuntonne koskien ehdotusta lukiolain 4 §:n muuttamisesta

Rautavaaran kunta toteaa, että lukiolain 4 §:n muutosehdotus, jolla mahdollistetaan koulutuksen järjestämislupaan sisällytettävien tehtävien laajentaminen, selkeyttää sääntelyä. Kunta pitää kuitenkin tärkeänä, että mahdollisia uusia tehtäviä asetettaessa huomioidaan erikokoisten koulutuksen järjestäjien erilaiset toimintaedellytykset.

Pienen kunnan näkökulmasta lisätehtävien osoittaminen, esimerkiksi varautumisen koordinointiin liittyen, voi muodostua suhteellisesti raskaaksi, koska hallinnolliset ja henkilöstöresurssit ovat rajalliset. Rautavaaran kunta korostaa, että koulutuksen järjestäjille ei tule osoittaa uusia velvoitteita ilman riittäviä resursseja ja selkeää ohjeistusta niiden toteuttamiseen.

Lisäksi kunta painottaa, että mahdollisten lisätehtävien tulee olla tarkoituksenmukaisia ja suhteutettuja koulutuksen järjestäjän kokoon ja rooliin. Erityisesti pienissä kunnissa on tärkeää säilyttää riittävä liikkumavara koulutuksen järjestämisen kannalta keskeisiin tehtäviin.

YLIOPPILASTUTKINNOSTA ANNETTUUN LAKIIN EHDOTETTAVAT MUUTOKSET

Lausuntonne koskien lain 21 §:ään ehdotettavaa muutosta

Rautavaaran kunta pitää perusteltuna, että ylioppilastutkinnon järjestämisen kannalta keskeiset päätökset voidaan tarvittaessa panna täytäntöön viivytyksettä. Tällä voidaan ehkäistä tilanteita, joissa osallistumisoikeuden epäamisestä huolimatta kokeeseen osallistuminen vaikuttaisi myöhempiin opiskeluoikeuksiin tai jatko-opintoihin hakeutumiseen.

Kunta korostaa kuitenkin, että ehdotuksella on vaikutuksia opiskelijan oikeusturvaan. Päätös osallistumisoikeuden epäamisestä voi olla yksittäiselle opiskelijalle erittäin merkityksellinen, ja sen välitön täytäntöönpano käytännössä estää osallistumisen ylioppilastutkintoon ennen asian lopullista ratkaisemista. Rautavaaran kunta katsoo, että sääntelyssä tulee varmistaa, että opiskelijalla on tosiasiallinen ja nopea mahdollisuus saattaa asia muutoksenhakuviranomaisen käsiteltäväksi. Lisäksi päätöksenteon tulee olla riittävän

huolellista ja läpinäkyvää, jotta oikeusturva toteutuu myös tilanteissa, joissa päätös pannaan täytäntöön välittömästi.

Lausuntonne koskien lain 22 §:ään ehdotettavaa muutosta

Rautavaaran kunta suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen, jonka mukaan ylioppilastutkinnon arvostelua koskevassa oikaisuvaatimusmenettelyssä voitaisiin poiketa hallintolain mukaisesta perusteluvollisuudesta. Kunnan näkemyksen mukaan päätösten perustelut ovat keskeinen osa opiskelijan oikeusturvaa ja luottamusta arviointijärjestelmään.

Ylioppilastutkinnon merkitys jatko-opintoihin hakeutumisessa on erittäin suuri, ja yksittäisen kokeen arvostelulla voi olla ratkaiseva vaikutus opiskelijan tulevaisuuteen. Tämän vuoksi on tärkeää, että opiskelijalla on riittävät tiedot siitä, miten arvosteluperusteita on sovellettu hänen suoritukseensa.

Rautavaaran kunta katsoo, että vaikka ylioppilastutkinnon arviointiin liittyy erityispiirteitä, perusteluvollisuudesta poikkeamisen vaikutuksia opiskelijoiden oikeusturvaan tulee arvioida huolellisesti. Perusteluilla on merkitystä myös arviointijärjestelmän läpinäkyvyyden ja hyväksyttävyyden kannalta.